

In de maand Maart van het vorige jaar zag ik echter, dat dit insect bij Kandang Badak zeer druk in de bloemen van genoemde boom bezig was. Een ander voorbeeld levert de *Rhododendron retusum* op. De helderrode bloemen worden veelvuldig door het prachtige honigvogeltje *Aethopyga eximea* bezocht. Insekten zag ik eerst nooit, maar eens ontdekte ik op de Pangrango een struik met bloemen, die door veel *Bombus* werden bezocht. Omgekeerd mag men natuurlijk niet uit een enkele waarneming van een dier op een bloem zeggen, dat deze bloem door dat dier bestoven wordt.

Om terug te komen op de *Elephantopus*. Volgens BACKER heeft hij op zijn grasveld gedurende twee dagen geen insect op de bloemen gezien en een regel verder zegt hij, dat hij nog nooit een insect op de bloemen gezien heeft! In hoeverre dit „nooit” alleen voor deze twee dagen geldt, of dat door hem nog meer waarnemingen over bloembezoek bij deze plant zijn gedaan, kan niet uitgemaakt worden!

Men kan dergelijke waarnemingen echter niet terloops doen, men moet er zich geheel aan wijden. *Elephantopus* bloeit in de middaguren, in een tijd dat de meeste mensen niet buiten komen. Nu heb ik zelf nooit speciaal mijn aandacht aan de bestuiving van deze plant gewijd, maar ik herinner mij de volgende waarnemingen. Langs een weinig beschaduwde weggetje stonden 's middags om drie uur een groot aantal exemplaren te bloeien en deze bloemen werden zeer druk bezocht door een klein zwart bijtje. De diertjes poetsten het stuifmeel uit de bloemen en vlogen met dikke klonten daarvan aan de poten weg. Slechts gedurende één half uur waren de dieren bezig, blijkbaar was toen de voorraad uitgeput, maar dit wil nog niet zeggen, dat het altijd zo snel zal gaan. Was ik echter een half uur later bij deze planten aangekomen, dan zou ik van het insectenbezoek niets meer hebben waargenomen. Maar in elk geval kan men van deze *Elephantopus* niet zeggen, dat ze nooit bezocht wordt en de opmerking, „ik heb het nooit gezien”, heeft alleen dan betekenis, wanneer dit slaat op een groot aantal zorgvuldig gedane waarnemingen.

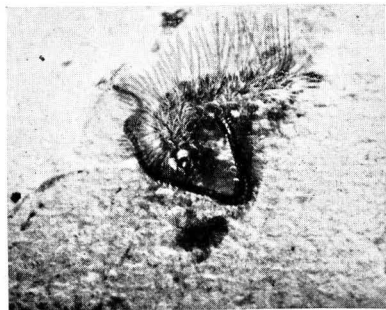
Ook bij de door de heer VAN DER PIJL genoemde *Sida acuta*, die door hem zeer schaars bezocht wordt genoemd, heb ik o.a. in de buurt van Madjalaja, maar ook gedurende korte tijd, geregeld bezoek door een klein bijtje gezien.

D. v. L.

KORTE MEDEDEELINGEN

Gevecht tusschen duizendpoot en rups. — Een paar weken geleden kwam mijn huisjongen mij 's ochtendsvroeg roepen om getuige te zijn van een drama, dat zich afspeelde op de strijkplank van de baboe tusschen een $\pm$ 5 cm lange grauwbriinharige rups en een dunnen langen duizendpoot. Toen ik er bijkwam was de strijd reeds beslecht. Hoewel de rups zich duchtig verweerd had, getuige een knauw in het lenige lijf van zijn duizendvoetigen vijand, had de laatste overwonnen en zich ingevreten in den onbeschermden buik, vanwaaruit hij den inhoud van de reeds bewegingloze rups overhevelde in zijn eigen maag. Gedurende dit lugubere ontbijt was ik in staat de bijgevoegde foto te maken, waarop men met eenigen goeden wil de situatie kan overzien.

Na tien minuten liet de duizendpoot los, zijn licht gele lijf was nu tot driekwart met een donkere vloeistof gevuld, waarna hij wel een donker hoekje opgezocht zal hebben voor het houden van een siesta, want toen ik hem even later voor de wetenschap kwam opeischen, zocht ik tevergeefs.

C. N. A. DE VOOGD.

De vischkat. — Het artikel van den heer SODY over de vischkat geeft mij aanleiding tot enkele opmerkingen. De Batavianen kennen dit dier beter dan de schrijver vermoedt, niet uit het door hem vermeide slecht opgezette exemplaar in een etalage alhier, maar uit het levende, groote exemplaar, dat sinds meerdere jaren in een kooi bij het Aquarium gehouden wordt. Dit mooie dier is mij indertijd, heerlijk gekneveld, gebracht door een visscher van Maoek, vlak bij Batavia. Het bleek inderdaad een nijdig heerschap, dat nog altijd vijandig de bovenlip optrekt en de tanden laat zien aan ieder, die wat al te aandachtig naar hem kijkt. De naam „vischkat” bleek echter niet erg toepasselijk: in plaats van de voorkeur aan visch te geven, versmaadt het deze ten eenenmale en accepteert slechts vleesch. Bijzonder apprecieert het een haan, die het eenmaal in de week krijgt voorgezet. Ik vermoed dan ook, dat wij onze meening over het voedsel van deze katachtige zullen moeten herzien en goed zullen doen, den naam vischkat te vervangen door b.v. mangrovekat.

H. C. DELSMAN.

NASCHRIFT. — De mededeeling van den heer DELSMAN, dat zijn „vischkat” geen visch wenscht te eten, is zeker verrassend en achteraf moet worden erkend, dat doorslaande bewijzen voor dezen, uit het Engelsch overgenomen, naam mij persoonlijk ontbreken. Buiten de berichten over het eten van visch in sommige buitenlandse werken (STERNDALÉ, BREHM, *The Liv. Anim. of the World*), het feit van de levenswijze, speciaal in moerassen en bij water, gevoegd nog bij het feit, dat eens zoo'n dier door visschers werd gevangen in een sêro (hetgeen oppervlakkig een prachtige „contrôle” leek!), zijn mij inderdaad géén zekere bewijzen voor het vischeten bekend en is het dus werkelijk veiliger het dier (voor Java!) „mangrovekat” te noemen. Dat óók de ingeburgerde Engelsche naam „Fishing cat” dan toch zeker zal moeten vervallen, geeft aan de opmerking van den heer DELSMAN intusschen wel een erg wijde strekking! In elk geval herinnert het geheel er ons weer eens aan, dat men nooit voorzichtig genoeg kan zijn bij het bouwen op „volmaakt zeker bekende” zaken.

Een enkele kleine, mogelijke tegenwerping moet echter nog worden gemaakt. Ik kocht eens een otter (*Amblonyx cinerea*), die gewend was aan het eten van rijst. Meenende hem zeer te verrassen zette ik hem eens een paar kersverse zoetwatervischjes voor. Echter . . . toonde het dier zich hiervan allereerst bepaald zéér afkeerig! Het maakte heel duidelijk den indruk alsof hij er „vies” van was; ten laatste werden de vischjes echter toch wel langzaam en aarzelend gegeten. Bij een zoo zonder twijfel (o. a.) van visch levend dier als de otter zou men zeker een geheel ander gedrag hebben verwacht! En dit geval herinnert ons weer aan een tweeden regel, t.w. dat men altijd een weinig voorzichtig moet zijn met voedingswaarnemingen uit de gevangenschap. Dat de „mangrovekat” zich „geheel of voornamelijk” met visch zou voeden, zal intusschen stellig voor het minst wel ernstig overdreven zijn.

SODY.

Symbiose tusschen Geckoniden en bijen. — Schrijver dezes deed op Java de waarneming, dat er zich in de woningen van *Apis indica* F. vaak Geckoniden (tjitjaks) ophouden. Ze werden door Jhr. W. C. VAN HEURN te Garoet met groote welwillendheid gedetermineerd als *Hemidactylus frenatus* DB. en *Gephyra mutilata* WIEGMAN. Beide soorten leven veelvuldig in de huizen en maken daar vooral bij avond jacht op de talrijke kleinere insecten, welke om de lampen vliegen. De aanwezigheid der tjitjaks in de bijenkasten deed schrijver dezes aanvankelijk vreemd aan, daar de om de lampen vliegende bijen niet door tjitjaks geattakeerd worden.

Uit tal van waarnemingen bleek, dat de tjitjaks alleen gevonden worden in kasten, waarvan de bijen de toegangen niet bewaken en waar dus gelegenheid tot binnendringen bestaat. Ze leven daar op de bodemplank en voeden zich met de neervallende doode bijen en de larven der wasmotten. De plaatsen, waar zich de bijen bevinden, worden zorgvuldig door hen vermeden. Doordat de tjitjaks soms uren achtereen onbewegelijk op de bodemplank blijven zitten en ook overigens weinig bewegingen maken, bestaat er weinig kans, dat ze door de bijen aangevallen worden. — Bijen attakeeren bij voorkeur in beweging zijnde dieren. — Wordt een tjitjak toevallig toch door een bij gestoken, dan schijnt de steek geen invloed uit te oefenen, zooals schrijver dezes herhaaldelijk vaststelde door de tjitjaks opzettelijk te laten steken. Mogelijk ondervinden zij wel nadeel van een groot aantal steken, doch dit werd niet experimenteel vastgesteld.

We hebben hier dus met een merkwaardig geval van symbiose te doen, daar de tjitjaks voor de bijen de rol van „vuilnisopruimers” vervullen, terwijl omgekeerd de tjitjaks indirect voordeel hebben van de bijen.

Het oplichten van vuurvliegjes. — Mejuffrouw Dr B. POLAK te Batavia schrijft aan de Redactie het volgende:

„Nu de vuurvliegjes weer opflikkeren in het laatste nummer van De Tropische Natuur, interesseert U misschien de mededeeling, dat zij ook in de bellettrie reeds zijn vermeld, en wel in „Malaisie“, de roman van HENRI FAUCONNIER, die het vorige jaar den Prix Concourt verwierf.

Twee Fransche planters baden in zee aan de kust van Malakka. De zee licht, doch als zij weer landwaarts zwemmen, zien zij: „..... entre la mer et le ciel, cette bande de ténèbres, la terre, noir domaine du mal, voici qu'elle s'éclaire aussi, ce soir, de phosphorescences Les buissons sont pleins de lucioles qui semblent s'allumer et s'éteindre toutes ensemble en une lente pulsation“.

Ook deze lieden verzuimden hun buit aan het Zoologisch Museum te zenden. — Ik zelf zag het verschijnsel op de Lalang in Palembang“.

B. POLAK.

Een vierde waardplant van *Viscum articulatum* BURM. — Zooals bekend is, treedt deze *Viscum*-soort als parasiet op van andere Loranthaceae en is verder alleen gevonden op *Evodia*, *Calotropis gigantea* en *Flueggea virosa* (zie dit tijdschrift XIX, blz. 103). In Tjibodas is kort geleden door Dr WENT een zeer fijne vorm van deze tamelijk veranderlijke plant gevonden, die KOORDERS daar vroeger ook reeds had verzameld. Deze parasiteert naar het schijnt uitsluitend op de aldaar voorkomende epifytische *Henslowia umbellata* BL., welke dus als vierde waardplant mag aangeteekend worden.

VAN STEENIS.

Rectificatie. — Op p. 159 van de vorige aflevering behoort *Stryax sumatrana* MIQ. (regel 14 van boven) vervangen te worden door *Stryax subdenticulatus* MIQ.

MEDEDEELINGEN VAN DE VEREENIGING

Afdeeling Semarang. — Op 19 Juli werd een excursie gehouden naar de onderneming Siloewok-Sawangan bij Weleri, waaraan door een kleine 40 personen werd deelgenomen. Deze onderneming ligt slechts eenige tientallen meters boven zee en heeft als cultures: kapok, rubber, cacao en koffie, voor welke beide laatste de kapok tevens als schaduwboom dient. Bezichtigd werden o. a. kweekbedden voor cacao (zoowel in den grond als in mandjes), verder de pluk van koffie en cacao, waarbij de aantasting door schadelijke insecten (o. a. *Helopeltis*) gedemonstreerd werd, zoowel als de bestrijding daarvan bij de cacao met zwarte mieren, die in zakjes (nesten) van de bevolking opgekocht en aan de cacaotruiken ophangen worden. Een groot bord boven den ingang der cacaotuinen droeg dan ook het opschrift: „Zonder zwarte mieren geen cacao“.

Door de tuinen werd verder gereden naar het zeestrand, waar werd uitgerust. Door Dr W. J. C. KOOPER werd gewezen op de hier in groote hoeveelheid groeiende *Ficus elastica*, een vroegere aanplant der onderneming, doch sedert verlaten, gelijk overal, en vervangen door *Hevea brasiliensis*.

Tenslotte bezichtigde men onder leiding van den heer H. C. SIEBERS op een nabij aan zee gelegen vischpasar verschillende soorten versch binnengebrachte visch, o. a. zeepaling, roggen, jonge haaien, een jonge hamerhaai, een bijzondere soort kreeft en ook een kogelvisch, die onder algemeen gejuich door Dr KOOPER mee naar huis werd genomen.

De waarnemend voorzitter der Afdeeling Dr W. J. C. KOOPER, die in Augustus a. s. met verlof naar Europa vertrekt, werd toegesproken door den secretaris-penningmeester. Spr. memoreerde hoeveel Dr KOOPER met zijn groote liefde en kennis van de flora van Java en zijn gezonde humor voor de afdeeling Semarang is geweest, en sprak, zich in hartelijke bewoordingen richtende tot de familie KOOPER, die voltallig aanwezig was, de hoop uit, haar na ommekomst van het verlof weer in hun midden te mogen terugzien.

Op 2 en 3 Augustus werd een bijzonder geslaagde excursie gehouden naar de baai van Patjitan en het meer van Ngebel, waaraan door 25 personen werd deelgenomen.

Het gezelschap, dat gedeeltelijk in Solo overnacht had, vertrok in zeven auto's des morgens om half 7 uit Solo in de richting Wonogiri en bezocht allereerst de grot van Taboean in het Duizendgebergte. Deze is gelegen bij paal 22 van den weg Patjitan-Wonogiri; men kan met de auto voor de grot komen. Deze ontleent haar naam aan de mooie klanken, welke de stalactieten geven. Op verzoek werden door kampongmenschen de steenen bespeeld als een gamelan.